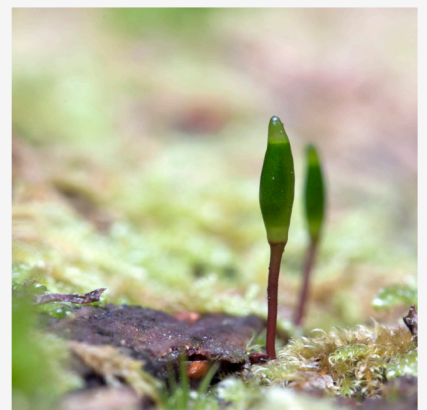

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Magsjötorp

Omslagsfoto: Per Folkesson

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtyperns utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på

”kartverket skyddad natur”. I kartverket söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information (se bilaga för användarhandledning).

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. Det görs på Miljödataportalen.

För mer information om Natura 2000:

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/sodermanland eller telefon 010-22 340 00

Naturvårdsverkets hemsida: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Miljödataportalen: <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/>

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0220369 Magsjötorp

Kommun: Strängnäs

Områdets totala areal: 54,4 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2019-06-19

Markägareförhållanden: Privat och Statligt (Naturvårdsverket)

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2000-07-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

3110 - Näringsfattiga slättsjöar

9010 - Taiga

9050 - Näringsrik granskog

1386 - Grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: Prioriterade värden är taiga (9010) och näringsrik granskog (9050) som är ovanligt lövrika och blandskogspräglade äldre barrskogsmiljöer.

Motivering: Barrskogarna är artrika och har många rödlistade vedsvampar och lavar knutna till död ved och gamla barr- och lövträd.

Prioriterade åtgärder: Skogen i området ska få utvecklas mot att bli naturskogsartad med en hög andel död ved och god kontinuitet i trädsiktet. Inom naturtypen taiga (9010) kommer även åtgärder för att gynna tall och löv vara aktuella. Eventuellt kan även lövgynnande skötsel vara aktuell i den näringsrika granskogen (9050).

Beskrivning av området

Natura 2000-området Magsjötorp är beläget vid den norra stranden av Östra Magsjön, cirka fem kilometer söder om Länna bruk i den sydvästra delen av Strängnäs kommun. Området är skyddat som naturreservat med namnet Magsjötorps naturreservat. Sjön ingår i den övre nordöstra delen av Nyköpingsåns vattensystem. Den har inga större tillflöden och avvattnas åt väster till Västra Magsjön. Östra Magsjön är en oligotrof sjö med klart vatten och en karaktäristisk vegetation av bland annat notblomster och braxengräs. I sjön ligger flera holmar, bland annat Sandviksholmen och Magsjöholmen, vilka ingår i Natura 2000-området. På Sandviksholmen växer gammal blandskog som har gott om riktigt gamla, grova tallar.

Området karaktäriseras av en osedvanligt stor blandning av olika trädslag. Granen dominerar i området, men det finns också ett betydande inslag av asp. Dessutom förekommer även björk, al och sälg samt enstaka tallar som inslag i skogsbeståndet. Ett ständigt närvarande inslag av de ädla lövträden lönn, lind och ek förhöjer värdet och variationen ytterligare. Skogen är flerskiktad och har en varierad åldersfördelning och innehåller många grova träd. Småluckighet karaktäriserar delar av bestånden. Död ved förekommer allmänt och i olika stadier av nedbrytning. I det bitvis täta och välutvecklade buskskiktet märks arter som skogstry, måbär och hassel. Området har under relativt lång tid varit orört från större ingrepp vilket gjort att skogen fått utveckla en enastående rikedom av arter. I området råder en hög och jämn luftfuktighet året om vilket gynnar många arter som har högt ställda krav på sin omgivning, som exempelvis lavar, mossor och vedsvampar.

Topografin inom området är varierad med omväxlande flacka partier och blockrika moränhöjder. Höjderna finns främst i den norra delen medan avsnittet närmast sjön är flackare. I låglänta delar uppträder sumpskogspartier med fuktig mark av örttyp. I övriga delar dominerar frisk mark av ris-, gräs- eller örttyp. Jordarten består huvudsakligen av sandig-moig morän med inslag av leror i lågpartier. Sandviksholmen höjer sig markant 20 – 25 meter över Magsjöns yta och utgörs huvudsakligen av moränmarker av sandig-moig typ, även här med blockavsnitt.

I området Magsjötorp har en lång rad sällsynta och även hotade arter registrerats av svampar, lavar, mossor, kärlväxter och fåglar. Det mest anmärkningsvärda, är fyndet av vedsvampen blackticka som tidigare inte är känd i länet. Utöver denna sällsynta naturskogskaraktär rymmer området även en mångfald av sällsynta och krävande lavar som sticker ut i ett regionalt perspektiv. Många signalarter som i de östra delarna av Svealand är mycket ovanliga, med bara enstaka förekomster, förekommer allmänt i Natura 2000-området. Aspegelreven växer rikligt i området, medan övriga lokaler i länet inte överstiger 10 exemplar. Blek kraterlav och klosterlav är andra rödlistade lavar som gynnas av halvskuggan i detta område. Växterna är främst knutna till de gamla lövträden och den döda veden.

Både skogarna och sjön bidrar till att främja ett rikt fågelliv. Duvhök har häckat i området och många av träden bär märken efter födosökande hackspettar. Mindre hackspett, spillkråka, sparvhök och fisktärna är exempel på fåglar som har observerats i området. Storlom ses ofta simma i sjön och har också rapporterats med ungar.

Vad kan påverka negativt

Se under respektive naturtyp

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt Miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område (7 kap 28§ Miljöbalken). Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området.

EU:s ramdirektiv för vatten utgör grund för skydd av vatten. Direktivet har införlivats i svensk lagstiftning genom förordningen om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön. Syftet med lagstiftningen är bland annat att ställa krav på icke försämring av ytvatten med avseende på både ekologisk och kemisk status.

Skydd: Natura 2000-området Magsjötorp innefattas helt av naturreservat med samma namn.

Strandskydd gäller enligt 7 kap. 13–18 §§ miljöbalken. Östra Magsjön omfattas av 100 meter strandskydd.

Skötsel: Taigan och den näringsrika granskogen har naturvärden som till stor del är knutna till död ved och gamla träd. Dessa utvecklas i sig bäst genom att skogen får utvecklas på naturligt sätt med naturliga processer och störningar som exempelvis åldrande, insektsangrepp och rötning som styr skogens utveckling. Den stora inblandningen av löv i naturtyperna bidrar både till en värdefull biodiversitet inom barrskogsmiljöerna, samt har egna naturvärden som för att bevaras på sikt är beroende av någon form av störning eller lövgynnande skötsel. Mindre lövgynnande grangällringar har gjorts i området omkring 2008.

Den näringsrika granskogen ska få utvecklas mot att bli naturskogslik med hög andel död ved och god kontinuitet i trädsnittet. Även småskalig lövgynnande skötsel (främst av asp) kan ske, exempelvis genom att ringbarka gran. Detta för att ge mer livsrum åt aspen och stimulera skottbildning till nya aspkloner. Många av de lövträdlevande lavarna inom området gynnas av en halvskuggig miljö så friställning av gamla träd bör göras försiktigt så att ljus- och fuktförhållanden inte förändras kraftigt.

Taigan ska få utvecklas mot att bli naturskogsartad med hög andel död ved och god kontinuitet i trädsnittet. Även störning i form av skötselåtgärder för att gynna såväl tall som lövföryngring framför granens utbredning är aktuell inom naturtypen. Detta kan exempelvis göras genom lågintensiv naturvårdsbränning eller försiktigt friställande av löv/tall genom ringbarkning av gran. Olika grader av katning (med början långt ner på stambasen) av tallar i yngre tätare tallpartier kan göras för att få träd att producera tjärved och påskynda bildning av långsiktigt kvalitativ död ved. Naturvårdsbränning ska inte orsaka traddöd av gammal tall utan syfta till att minska granövertag, brandhärda yngre träd, samt skapa ny död ved av yngre-medelålders tall, gran och löv. Redan existerande gammal död och grov ved bör om möjligt skyddas mot lågorna, då även dessa är en bristvara idag.

Vid åtgärder som utförs i anslutning till sjön ska en skyddszon finnas mot vattnet. Denna skyddszon får i varje enskilt fall anpassas efter åtgärden samt hur den kan tänkas påverka sjön och dess värden. Rensning av diken i anslutning till sjön ska i möjligaste mån undvikas. Om rensning ändå genomförs ska skyddsåtgärder genomföras för att minimera tillförseln av sediment till sjön.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målkriterier, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målkriterier följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt bevarandetillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

3110 - Näringsfattiga slättsjöar

Areal: 30,94 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Östra Magsjön ligger cirka 8 kilometer sydväst om Åkers styckebruk i den övre nordöstra delen av Nyköpingsåns vattensystem. Sjön har inga större tillflöden och avvattnas åt väster till Västra Magsjön. Östra Magsjöns avrinningsområde (utloppet av Östra Magsjön, 656654–156442) omfattar 7,2 km² och domineras av skog (72 %). Övriga arealer utgörs av sjö (22 %), hedmark och övrig mark (3 %) samt jordbruksmark (3 %). Skogsmark svarar enligt SMHI för huvuddelen av den externa fosforbelastningen till Östra Magsjön (cirka 70 %), följt av jordbruksmark (cirka 20 %). Vattenmyndigheten anger inga betydande påverkanskällor till sjön annat än atmosfärisk deposition (VISS).

Östra Magsjön har en yta av cirka 1,6 km² och är belägen 43 meter över havet i Nyköpingsåns avrinningsområde. Sjöns medeldjup är 8,6 meter och största djupet har uppmätts till 20 meter. Det är en näringsfattig klarvattensjö med en artrik och för sjötypen karaktäristisk flora som bland annat omfattar kortskottsväxterna sylört, nålsäv och strandranunkel. Här förekommer också flera sjömossor varav strandsprötmossa får ses som den mest intressanta då den är relativt ovanlig och rödlistad som nära hotad (NT). Av kransalger har papillsträfs, skörsträfs, samt glans-/mattslinke noterats. Observationer av makrofyter inom Natura 2000-områdets gränser tycks begränsade till år 2006 och omfattar enbart sju arter. Av dessa är notblomster, styvt braxengräs och vekt braxengräs typiska för naturtypen näringsfattiga slättsjöar. Övriga fynd avser ålnate, trubbnate, vattenpilört och sjöfräken.

Under provfiske 1993 fångades abborre, gädda, gärs, löja, mört och sarv. En bottenfaunaundersökning av Östra Magsjön (litoral) från år 1997 visade på en mycket artrik fauna (79 taxa) i området. Vanligast förekommande taxa var sötvattengråsugga som stod för en tredjedel av abundansen, följt av fjädermyggorna *Tanytarsini* och *Tanypodinae*, sötvattensmärla, nattsländan *Setodes argentipunctellus* och fåborstmaskan *Stylaria* som vardera utgjorde cirka 5 % av det totala individantalet. Vid inventeringen hittades ribbskivsnäcka, sjötusensnäcka och manteldammsnäcka som är nationellt ovanliga. Mindre vanliga är även nattsländorna *Notidobia ciliaris* och *Holocentropus picicornis* som hittats i området. Magsjöns bottenfauna bedömdes vid inventeringen ha högt naturvärde och vara skyddsvärd.

Östra Magsjöns miljö kvalitet undersöks inom ramarna för regional miljöövervakning (RMÖ) i ett program som omfattar växtplankton (klorofyll) och vattenkemi. Växtplankton (artanalys) och makrofyter har undersökts vid enstaka tillfällen. Vattenförvaltningens senaste klassning av vattenförekomsten Östra Magsjön (EU_CD SE656614-156319) är god ekologisk status (VISS, 2015-08-14). Styrande för bedömningen var status avseende växtplankton. Makrofyter (vattenvegetation) indikerar hög status, liksom även näringsstatus (totalfosforhalt 6 µg/l) och ljusförhållanden (siktdjup 3,6–4,9 meter). Östra Magsjön har hög status avseende försurning. Även hydromorfologiska kvalitetsfaktorer indikerar hög status.

Bevarandemål

Näringsfattiga slättsjöar ska ha klart vatten, näringsfattiga strandzoner och god ekologisk status. Vattenkvaliteten ska inte påverkas av gödning eller skogsbruk i sjöns närområde. Sjön ska ha naturliga vattenståndsvariationer och en karaktäristisk artsammansättning. Vattnet ska ha inslag av typiska arter så som notblomster, strandpryl och braxengräs. Arealen näringsfattig slättsjö (3110) ska inte minska från sin nuvarande areal på cirka 31 hektar.

Negativ påverkan

- Jordbruk i tillrinningsområdet kan orsaka läckage av näringsämnen och/eller bekämpningsmedel eller medföra belastning av grumlande ämnen. Den näringsfattiga klarvattensjön är mycket känslig för eutrofiering.
- Skogsbruk i tillrinningsområdet, inklusive avverkning, markavvattning och skyddsdikning kan leda till ökad belastning av humusämnen, grumling och igenslamning av bottenvegetationen och grunda bottenar samt försämrade ljusförhållanden.
- Nydikning eller rensning av diken i tillrinningsområdet.
- Reglering kan medföra onaturliga vattennivåer och fluktuationer vilket kan leda till erosion, försumpning och/eller igenväxning i strandzonen.
- Regleringskonstruktioner kan utgöra vandringshinder.
- Utsättning av för sjön främmande arter eller fiskstammar kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/ eller orsaka genetisk kontaminering.
- Fiske som är ensidigt mot vissa arter eller som är för hårt i förhållande till sjöns naturliga produktionsförmåga kan medföra förändrad artsammansättning och minskade fiskbestånd.
- Minskning av arealen naturliga strandmiljöer. Exempelvis kan exploatering av strandområden störa sjöns fågelliv.
- Förurning. Magsjön förefaller ha relativt god buffringskapacitet, men påverkan av försurande ämnen ökar risken för onaturlig sänkning av sjöns pH-värde.
- Utsläpp av föroreningar från punktkälla, exempelvis från avlopp, industri, täkt eller annan verksamhet ökar risken för negativa vattenkemiska förändringar. Klarvattensjöar är särskilt känsliga för humusläckage och gödande påverkan.
- Infrastrukturanläggningar kan orsaka grumling och utsläpp av miljöfarliga ämnen i diken och vattendrag uppströms. Broar och vägtrummor över sjöns utflöde kan utgöra vandringshinder.
- Intensiv trafik av småbåtar i känsliga fågelområden.

Bevarandetillstånd

Typiska arter för naturtypen finns representerade i området. Östra Magsjön har god till hög ekologisk status beträffande växtplankton, makrofyter och näringsämnen. Bevarandetillståndet för naturtypen (3110) inom Natura 2000-området Magsjötorp bedöms därför som gynnsamt.

9010 - Taiga

Areal: 10,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen finns representerad i två delområden ute på de två större holmarna och i ett smalt stråk i norra kanten av områdets fastmarksdel. På Sandviksholmen och Magsjöholmen växer gammal barrblandskog med en medelålder på cirka 140–150 år. Där finns också inslag av lövträd som asp, sälg och björk. Karaktäristiskt för Sandviksholmen är den stora förekomsten av gamla flerhundraåriga tallar, varav många är grova. Ute på Sandholmen finns fynd av arter som exempelvis ullticka, talticka (allmän-riklig mängd), grovticka, knärot (riklig mängd), grönpyrola, långflikmossa och blomkålssvamp. Skogsbeståndet rymmer många presumtiva boträd för stora rovfåglar i form av grova gamla tallar och det finns gott om substrat för de många arter som är beroende av död ved i olika stadier av nedbrytning. Både löv- och barrved förekommer.

Bevarandemål

Arealen taiga (9010) ska inte minska från sin nuvarande areal på 10,1 hektar. Skogen ska ha naturskogskaraktär med bevarad flerskiktning och ett stort inslag av äldre träd, samt grova eller senvuxna träd. Död ved av olika åldrar ska finnas allmänt. Trädskiktet ska domineras av gran eller tall. Andra viktiga inslag i naturtypen är lövträd såsom björk, asp, sälg och rönn. Det ska finnas tillräcklig föryngring av tall och lövträd, framförallt asp, i området, för att de unga träden på sikt ska kunna ersätta de äldre. Skogen ska i första hand utvecklas genom naturliga processer och småskaliga störningar som åldrande, avdöende, insektsangrepp, brand och storm. I syfte att bevara och utveckla naturvärden knutna till tall och löv kan lågintensiv naturvårdsbränning vara en värdefull skötselåtgärd, framförallt i yngre-medelålders barrskog och i närheten av redan brandpräglad skog. Skogen ska hysa en hög biologisk mångfald av kärlväxter, mossor, lavar, svampar, fåglar och skalbaggar knutna till naturtypen. Flera typiska arter för naturtypen ska förekomma i området.

Negativ påverkan

- Alla former av skogsbruk i området vilket ger försämrade åldersvariation, minskar utveckling av död ved och fragmenterar området.
- Avverkningar i angränsande områden, vilket förändrar ljusinsläpp och mikroklimat i kantzoner samt försvårar spridning av arter.
- Markberedning och dikning i området eller intill som förändrar markhydrologin inom området och kan förändra markkemin.
- Anläggande av vägar (även skogsbilvägar) eller järnvägar inom området, vilket fragmenterar området och förändrar ljusinsläpp och mikroklimat.
- Borttagande av död ved, vilket ger en minskning av viktiga substrat för lavar, svampar, insekter, mossor och många fågelarter.
- Nedfall av försurande ämnen.
- Gödsling och kalkning av mark och vegetation i eller intill området, vilket skadar trädlevande lavar och kan förändra markkemi och växtsammansättning.
- All form av exploatering som bebyggelse, master etcetera vilket fragmenterar området och minskar förekomsten av värdefulla biotopstrukturer.
- Körning genom området med skogsbruksmaskiner eller andra tunga fordon på otjälad mark så att markyta och vegetation skadas.

Bevarandetillstånd

De två större holmarna med naturtypen (9010) har höga naturvärden knutna till sig i form av gamla grova träd, gott om död ved och arter typiska för naturtypen. Det saknas dock en beskrivning av det lilla stråket i norra delen av området. Bedömningen blir därför något osäker på grund av den bristande kunskapen om naturtypen i den del, då inte en helhetsbedömning kan göras. Trots detta bedöms bevarandetillståndet för naturtypen (9010) inom Natura 2000-området Magsjötorp som gynnsamt på grund av holmarnas höga värden. För att behålla och fortsätta utveckla naturtypen kan viss skötsel behöva utföras för att gynna tall och naturvärden knutna till tall och löv. Det kan exempelvis vara skötselåtgärder som naturvårdsbrand eller gallring av inväxande gran.

9050 - Näringsrik granskog

Areal: 7,96 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen utgör majoriteten av områdets fastlandsdel och består av en grandominerad blandskog med en ungefärlig ålder av 90 - 100 år. Lövinslaget uppgår till cirka 30 % och utgörs främst av asp. Dessutom förekommer björk, al, sälg och ädellövträd som ek. Många av lövträden i området är klädda av mossor som växer långt upp på stambaserna och epifytfloran är totalt sett mycket artrik med en lång rad krävande arter. Lunglaven har här en av länets starkaste populationer. Död ved i form av lågor, högstubbar och torrträd förekommer allmänt i området och många olika stadier av nedbrytning finns representerade i vedstrukturerna. I blockpartier växer bland annat lind och asp i vad som kan betecknas intern beståndsdynamik där såväl primärlövträd (asp) som sekundärlövträd (lind) föryngrar sig själv och kan fortleva under överskådlig tid utan storskaliga störningar. Inom vissa smärre partier förekommer ekar av olika dimension och ålder som i framtiden kan behöva en aktiv skötsel för att fortleva och vidmakthålla de arter som är knutna till dem.

Området är även en av länets förnämsta nyckelbiotoper med en lång lista på rödlistade arter och signalarter, till stor del knutna till äldre träd och lågor av asp, gran, ek och lind. Bland svampar märks de ovanliga arterna rutskind, talticka, kandelabersvamp, koralltaggsvamp, vit vedfingersvamp, oxtungsvamp, blackticka, ullticka och kötticka. Bland lavarna finns klosterlav, aspgelélav, skinnlav (riklig mängd), dvärgtufs, lunglav, bårdlav, korallblylav, stuplav, blek kraterlav och luddlav. En stor del av lavfloran är knuten till asp.

Bevarandemål

Den näringsrika granskogens marktyp kan variera mellan torr-blöt näringsrik mark, ofta av finsediment. Hydrologin ska vara naturlig och översilning ska kunna förekomma. De övre trädsikten ska domineras av gran och buskskiktet bör vara utvecklat. Inslag av lövträd är värdefullt i naturtypen, bland annat för att en basisk lövförna gynnar näringsomsättningen i de övre marklagren, samt örtrikedomen. Skogen ska vara olikåldrig och ha inslag av äldre träd och död ved. Det är eftersträvarvärt i näringsrika skogar att den ska få utvecklas på ett naturligt sätt med naturliga processer som åldrande, insektsangrepp och rötning som styr skogens utveckling. Detta då den högre omsättningshastigheten ofta medför grova dimensioner på träd och lågor redan i äldre-medelålders skogar. Den äldre och gamla granskogen ska ha naturskogskaraktär ska hysa en hög biologisk mångfald av kärlväxter, mossor och svampar. Fältskiktet ska vara örtrikt och typiska arter för naturtypen ska förekomma i området. Arealen näringsrik granskog (9050) inom Natura 2000-området ska inte minska från sin nuvarande areal på cirka 8 hektar.

Negativ påverkan

- Avverkningar intill området, som ökar instrålningen av solljus till marken och påverkar mikroklimat och flora samt fragmenterar området.
- Röjning och gallring eller andra skogsbruksåtgärder inom området som minskar variation och utveckling av viktiga strukturer som olikåldrighet, grova träd och död ved.
- Dikning eller annan markavvattning inom eller intill området, vilket påverkar markhydrologi.
- Körning med tunga skogsmaskiner genom området, som kan medföra hydrologiska störningar i området.
- Bortförsel av viktiga substrat som död ved som bränsle till friluftseldar eller annat.
- Tillförsel av försurande ämnen från omgivningen, som urlakar markens näringskapital och ger minskad biologisk markaktivitet, vilket gradvis utarmar den örtrika floran.
- Försurning på grund av minskning av lövträd och hassel. En alltför stor grandominans och barrdominerad förna kan på lång sikt medföra urlakning av näringsämnen och utveckling mot podsoljor, vilket på sikt utarmar den örtrika floran.
- All form av exploatering som bebyggelse, vägdragning, master etcetera vilket fragmenterar området och minskar förekomsten av värdefulla biotopstrukturer.

Bevarandetillstånd

Skogen inom naturtypen har börjat komma upp i en hög ålder. Området hyser en lång rad av arter inom olika organismgrupper kopplade till naturtypen, både signalarter och rödlistade arter förekommer. Det finns höga naturvärden knutna till gran i området. Bevarandetillståndet för naturtypen (9050) inom Natura 2000-området Magsjötorp bedöms därför som gynnsamt. Lövvärden och aspföryngring kan på sikt behöva främjas för att lövinslaget inte ska konkurreras ut av gran. Kring 2008 gjordes inom naturreservatet viss ringbarkning av gran för att gynna aspar och bilda död ved.

1386 - Grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Grön sköldmossa har ett mycket anspråkslöst vegetativt stadium och det är i stället den gröna, skaftade sporkapseln som ger mossan dess karaktäristiska utseende. Arten har en vid världsutbredning men är sällsynt i Norden. I Sverige är den vanligast i Uppland, Sörmland och Östergötland samt i området väster om Vänern. Till skillnad från flertalet andra arter typiska för grov gammal granved är utbredningen sydlig och arten förekommer knappast alls ovanför norrlandsgränsen. Arten växer på multnande stammar och stubbar på frisk – fuktig mark, främst i barrskog. Substratet är i regel granved som är riktigt murken och mjuk, men den förekommer även på ved av tall och diverse lövträd. Vanligtvis finns endast några få sporkapslar på varje låga. De substrat som mossan föredrar är relativt kortlivade och därför är det viktigt att det finns en kontinuerlig tillgång på lämplig ved inom spridningsavstånd på varje lokal. Arten förväntas normalt kunna sprida sig som mest 1 meter vegetativt, och effektivt 1 kilometer med sporer under en 10-årsperiod.

Arten har påträffats på gamla granlågor inom området. De två fynd som rapporterats är från 1995 respektive 2015.

Bevarandemål

Målet för grön sköldmossa är att det ska finnas tillräcklig mängd lämpliga substrat i form av död ved i området. Det gäller dels lågor av främst gran, men även murkna stubbar under nedbrytning. Då substraten är relativt kortlivade är kontinuerlig tillgång på död ved en förutsättning för att grön sköldmossa ska behålla gynnsamt bevarandetillstånd i området. Mängden död granved får inte minska i omfattning. Detta uppnås bäst genom att ge barrskogen möjlighet att utvecklas mot att få en naturskogslik karaktär, samt att det finns en skyddszon mot omgivande markanvändning.

Negativ påverkan

- All form av skogsavverkning som fragmenterar området, minskar skogens åldersspridning och försämrar nybildning av död ved. Särskilt negativt är avverkning av grov gran, vilket är det substrat som arten föredrar.
- Utgallring av död ved eller förstörelse av död ved, framförallt av grövre dimensioner.
- Kraftiga stormfällningar som medför generationsglapp av gammal gran.
- Låga numerär i området vilket ökar risken att arten slås ut av tillfälliga händelser.
- Områdets ringa areal, vilket innebär en viss risk för att substrat i tillräcklig mängd för artens fortlevnad under vissa perioder inte kommer att finnas.
- Avverkning och andra skogsbruksåtgärder i anslutning till området. Kan medföra ökad exponering och uttorkning av substrat för arten.

Bevarandeåtgärder

Hänsyn ska tas till arten och dess veds substrat vid den skötsel som eventuellt utförs för naturtyperna inom området. Arten bör gynnas om barrskogsmiljöerna får utvecklas mot att bli naturskogslika med hög andel död ved och god kontinuitet i trädsiktet.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för arten grön sköldmossa (1386) inom Natura 2000-området Magsjötorp bedöms som gynnsamt. Det finns dock viss osäkerhet i bedömningen på grund av att det är få fynd, men den goda förekomsten av död granved inom den näringsrika granskogen talar för en positiv utveckling.

Dokumentation

Referenser:

ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015.

Arfakta. <http://artfakta.artdatabanken.se>. 2018-12

Artportalen. Rapportsystem för växter, djur och svampar. <https://www.artportalen.se/> [Uttag:2018-09-17]

Länsstyrelsen i Södermanlands län, 2006. Bevarandeplan för Natura 2000-området Magsjötorp (SE0220369), Strängnäs kommun. Dnr: 511-11284-2004

Länsstyrelsen i Södermanlands län 2007. Skötselplan för Magsjötorps naturreservat. Länsstyrelsen. Dnr:511-8703-2001

Länsstyrelsen i Södermanland. 1998. Biologisk mångfald i södermanländska sjöar. Bedömning av naturvärdesstatus utifrån bottenfaunans sammansättning. Länsstyrelsen i Södermanland, Rapport nr 1998:1.

Länsstyrelsen i Södermanlands län. 2011. Inventering av makrofyter i Södermanlands län 2005-2010. Rapport 2011:10, ISSN: 1400 – 0792.

Miljödata MVM, Sveriges Lantbruksuniversitet. En webbtjänst med mark, vatten och miljödata. <http://miljodata.slu.se/mvm/>

Naturvårdsverket. 2011. Vägledning för svenska arter och naturtyper inom Natura 2000. <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Skyddad-natur/Natura-2000/>

Skogens pärlor. Skogsstyrelsens karttjänst. <https://kartor.skogsstyrelsen.se>

[Skyddad natur. Naturvårdsverkets karttjänst. Skyddadnatur.naturvardsverket.se/](http://Skyddad_natur.Naturvardsverkets_karttjanst.Skyddadnatur.naturvardsverket.se/)

SMHI Vattenwebb <https://vattenwebb.smhi.se/>

Sveriges Lantbruksuniversitet. Databasen för provfiske i sjöar – NORS. <https://www.slu.se/institutioner/akvatiska-resurser/databaser/databas-for-sjoprovfiske-nors/>

Vatteninformationssystem Sverige (VISS). <https://viss.lansstyrelsen.se/>

Övrig källa:

Per Folkesson, Länsstyrelsen i Södermanlands län

Inventeringar:

Skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering

Bilagor

Exempel på arter i Magsjötorps Natura 2000-område

Exempel på arter som har noterats i Magsjötorp Natura 2000-område (inom parentes anges eventuell rödlistekategori, samt i förekommande fall typisk art (TA) för naturtypen/-erna).

Fiskar:

Abborre, *Perca fluviatilis*
Gädda, *Esox lucius*
Gärs, *Gymnocephalus cernuus*
Löja, *Alburnus alburnus*
Mört, *Rutilus rutilus*
Sarv, *Scardinius erythrophthalmus*

Fåglar:

Fisktärna, *Sterna hirundo* (TA)
Kungsfiskare, *Alcedo atthis* (VU)
Kungsfågel *Regulus regulus* (VU)
Mindre hackpett, *Dendrocopos minor* (NT, TA)
Sparvuggla, *Glaucidium passerinum*
Spillkråka, *Dryocopus martius* (NT, TA)
Storlom, *Gavia arctica* (TA)
Stjärtmes, *Aegithalos caudatus* (TA)
Större hackspett, *Dendrocopos major*
Talltita, *Poecile montanus*
Tofsmes, *Lophophanes cristatus* (TA)

Lavar:

Aspgelelav, *Collema subnigrescens* (NT, TA)
Blek kraterlav, *Gyalecta flotowii* (VU)
Bårdlav, *Nephroma parile* (TA)
Dvärgtufs, *Leptogium teretiuculum*
Glansfläck, *Arthonia spadicea*
Klosterlav, *Biatoridium monasteriense* (VU)
Korallblylav, *Parmeliella triptophylla*
Lunglav, *Lobaria pulmonaria* (NT, TA)
Rödbrun blekspik, *Sclerophora coniophaea* (NT, TA)
Skinnlav, *Leptogium saturninum* (TA)
Stuplav, *Nephroma bellum* (TA)

Kärlväxter:

Blåsippa, *Hepatica nobilis* (TA)
Grönpyrola, *Pyrola chlorantha* (TA)
Klasefibbla, *Crepis praemorsa* (NT)
Knärot, *Goodyera repens* (TA)
Liljekonvalj, *Convallaria majalis* (TA)
Notblomster, *Lobelia dortmanna* (TA)
Ormbär, *Paris quadrifolia* (TA)

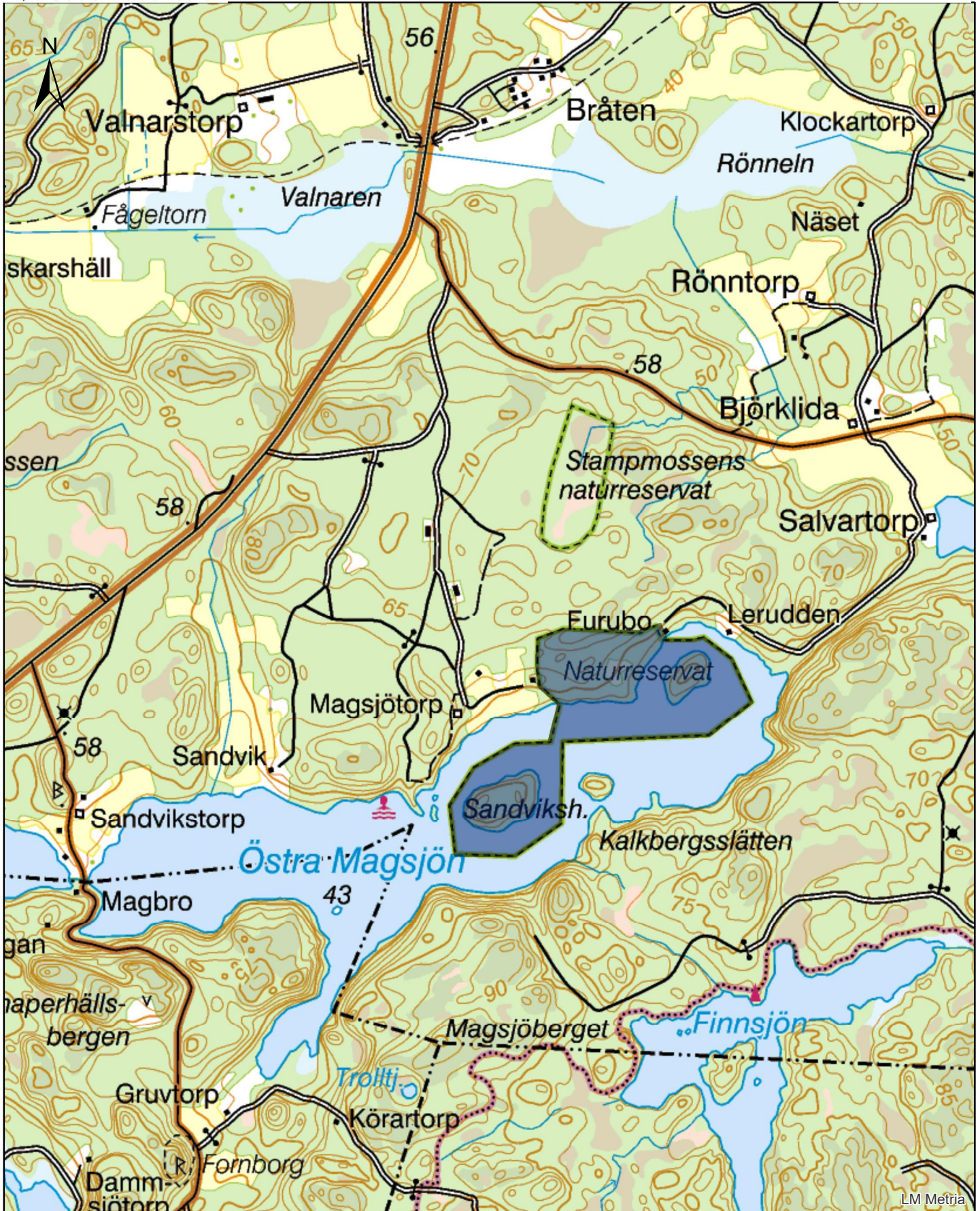
Sjöfräken, *Equisetum fluviatile*
Skogstry, *Lonicera xylosteum*
Styvt braxengräs, *Isoetes lacustris* (TA)
Svart trolldruva, *Actaea spicata* (TA)
Sårlåka, *Sanicula europaea* (TA)
Tibast, *Daphne mezereum* (TA)
Trubbnate, *Potamogeton obtusifolius*
Underviol, *Viola mirabilis* (TA)
Vattenpilört, *Persicaria amphibia*
Vekt braxengräs, *Isoetes echinospora* (TA)
Vitsippa, *Anemone nemorosa*
Vårärt, *Lathyrus vernus* (TA)
Ålnate, *Potamogeton perfoliatus*

Mossa:

Asphättemossa, *Orthotrichum gymnostomum* (TA)
Fällmossa, *Antitrichia curtipendula*
Grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis* (TA)
Platt fjädermossa, *Neckera complanata* (TA)
Svampar
Blackticka, *Junghuhnia collabens* (VU)
Blomkålssvamp, *Sparassis crispa*
Bombmurkla, *Sarcosoma globosum* (VU)
Fnöskticka, *Fomes fomentarius*
Fyrflikig jordstjärna, *Geastrum quadrifidum* (NT, TA)
Kandelabersvamp, *Clavicornia pyxidata* (NT, TA)
Kuddticka, *Phellinus punctatus*
Kötticka, *Leptoporus mollis* (NT, TA)
Oxtungsvamp, *Fistulina hepatica* (NT)
Rutskinn, *Xylobolus frustulatus* (NT)
Skogslind, *Tilia cordata*
Styvsinn, *Stereum rugosum*
Sälgticka, *Phellinus conchatus*
Tallticka, *Phellinus pini* (NT, TA)
Ullticka, *Phellinus ferrugineofuscus* (NT, TA)
Vit vedfingersvamp, *Lentaria epichnoa* (NT)
Zonticka, *Trametes ochracea*

Insekter:

Aspvedgnagare, *Ptilinus fuscus*
Jättesvampmal, *Scardia boletella* (NT)

Länsstyrelsen Södermanland © Lantmäteriet Geodatasamverkan

Natura 2000-området Magsjötorp

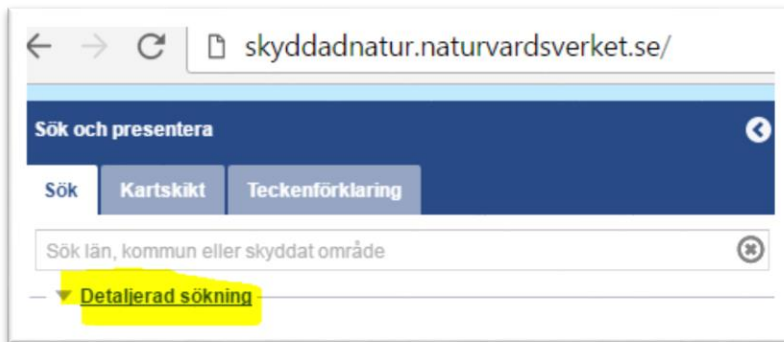
Skala 1:22 000

Karttjänst Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För att få en bild av var i respektive Natura 2000-område naturtyperna finns kan Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur användas.

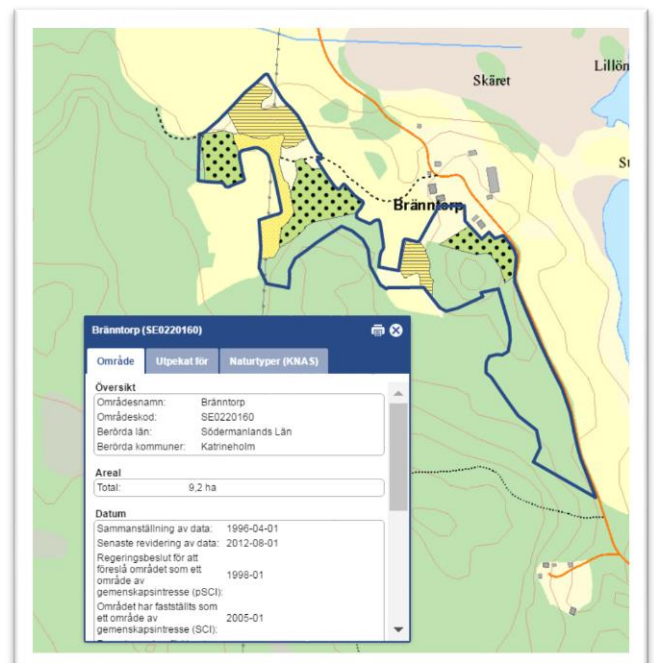
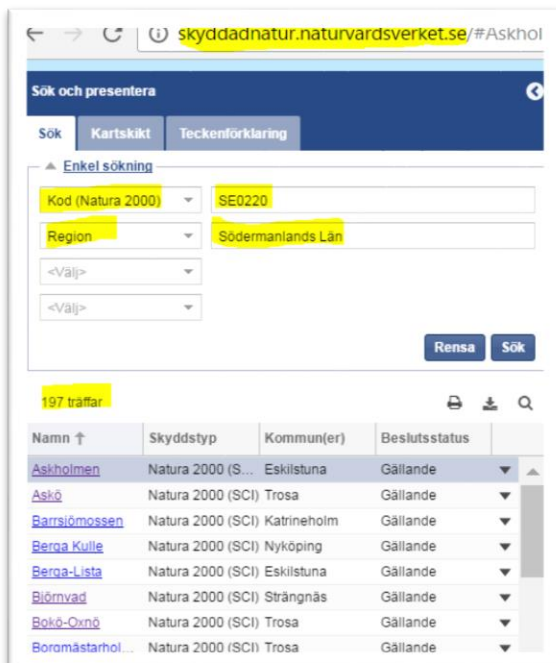
Välj "Detaljerad sökning"

Välj alternativ *Kod (Natura 2000)* skriv in SE0220

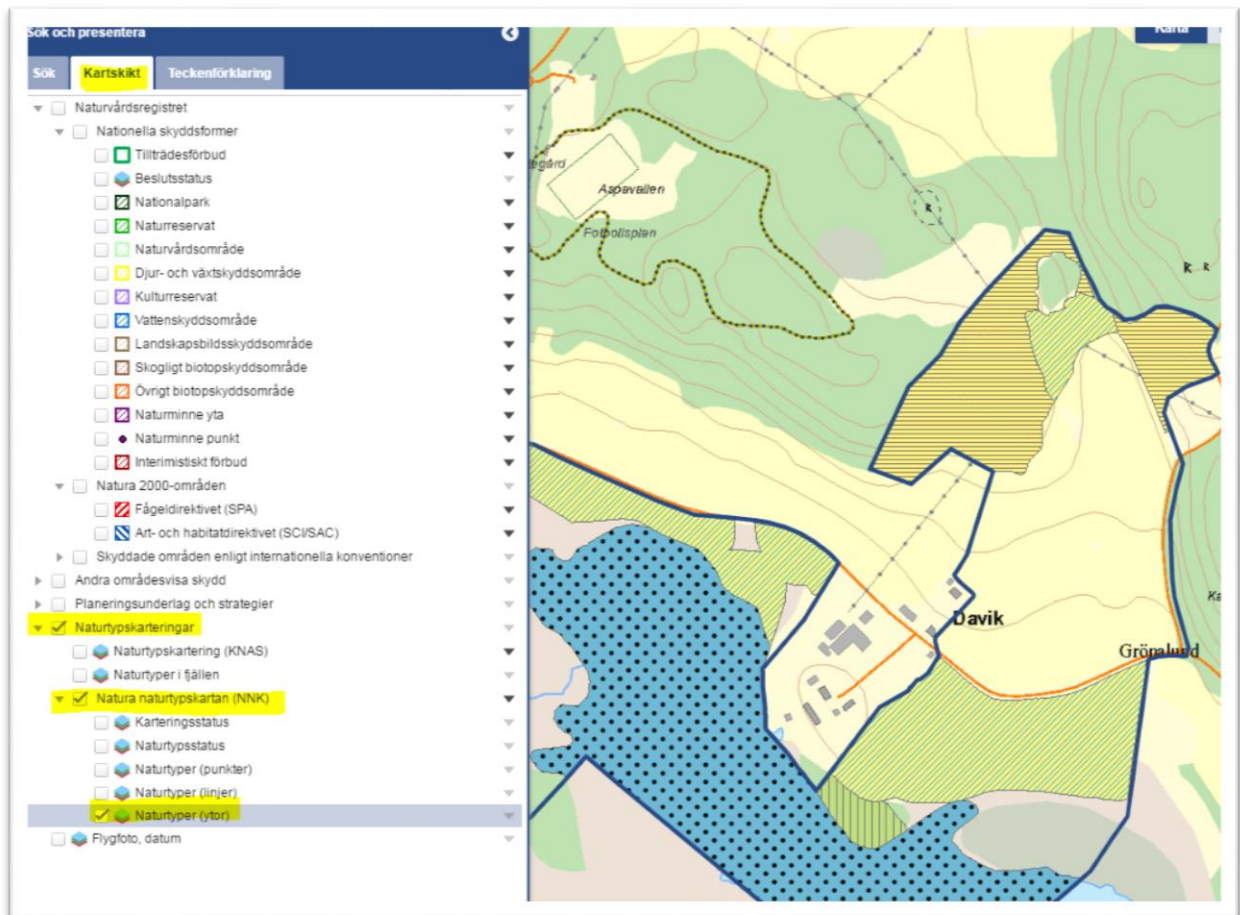
Välj *Region* och sök fram Södermanlands län

Sök, det ska bli 197 träffar. När man klickar på ett av namnen i listan kommer man dit i kartan.

För att se Naturtyper för områdena i kartan gå in på fliken "Kartskikt".

Avmarkera allt i *Naturvårdsregistret*. Det är endast *Naturtypskarteringar* > *Natura naturtypskartan (NNK)* > *Naturtyper (ytor)* som ska vara markerade. Klicka sedan i kartan på den naturtyp du vill veta mer om så kommer en informationsruta upp i fönstret.

Karttjänst VISS Vattenkartan – avrinningsområden

<https://viss.lansstyrelsen.se/Maps.aspx>

I denna karttjänst går det bl.a. att se utbredningen av avrinningsområden.

1) Öppna Vattenkartan:

The screenshot shows the VISS Vatteninformationssystem Sverige website. At the top, there is a search bar and navigation tabs for 'Avancerad sök', 'Kartor', 'Hämta data', and 'Om VISS'. Below this is a 'Kartgalleri' section with the heading 'Välj karta utifrån dina behov. Kartgalleriet kommer att fyllas på efterhand. En hjälp för kartorna finns här.' There are six featured map tiles with descriptions: 'Vattenkartan (ny plattform)', 'Enkla kartan', 'Påverkanskällor', 'Vattenmyndighetens data på GeodataKatalogen', 'Kraftigt modifierade vatten samråd (avslutat)', and 'Vattenkartan (ny plattform)'. At the bottom, there are logos for 'VATTENMYNDIGHETENA', 'Länsstyrelserna', and 'Havs och Vatten myndigheten'. Footer text includes 'Webbmaster: viss-support@lansstyrelsen.se' and 'Cookiepolicy VISS Öppna API'.

2) Zooma in till önskat område i kartan och kryssa i lagren under "Avrinningsområden" som finns längst ner under "Vattenförekomster och övrigt vatten":

The screenshot shows the 'Lagerlista' (Layer List) panel. It has a search bar at the top labeled 'Sök i lagerlista'. Below the search bar is a list of layers with checkboxes and expand/collapse icons. The layers are: 'Övervakning', 'Åtgärder och påverkan', 'Vattenförekomster och övrigt vatten' (expanded), 'Vattenförekomster (2017-2021)', 'Vattenförekomster och övrigt vatten - (2010-2016)', 'Vattenförekomster och övrigt vatten - (2004-2009)', 'Avrinningsområden' (expanded), 'SMHI huvudavrinningsområden (2016)', 'Vattenförekomst avrinningsområden ytvatten (VARO)', 'SMHI delavrinningsområden (2016)', 'Miljökvalitetsnormer 2016-2021', 'Statusklassningar och bedömningar 2010-2016', 'Skyddade områden enligt vattenförvaltningsförordningen', 'Skyddade områden - miljöbalken', 'Typindelning', 'Administrativa områden', 'Havsmiljödirektiv', 'Vattendirektivet Norge (NVE)', 'Vattendirektivet Finland (SYKE)', 'Topografiska webbkartan nedtonad', 'Topografiska Webbkartan Nedtonad', 'Ortofoton', and 'Ortofoto'. The 'Avrinningsområden' layer is checked, and its sub-layers are also checked.